

SAK 34/16 SØKNAD OM STØTTE TIL «BACHELOR I GUIDE OG ENTREPRENØRSKAP I NATURBASERT REISELIV» 2017 – 2019.

Saksopplysning

Bakgrunn

Hemsedal kommune søker om kr 400.000 i støtte pr. år i tre år i perioden 2017-2019 til prosjektet «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv». Prosjektet er tenkt som eit samarbeid mellom kommunane i Hallingdal og UIS (Universitetet i Stavanger), i nært samarbeid med reiselivsnæringa i Hallingdal.

I 2006 vart prosjektet Norges Friluftshøgskole (NF) sett i gang. Formålet var å etablere ei ny, statleg, nasjonal høgskule. Skula skulle bli ei internasjonalt leiande profesjonshøgskole for utdanning av guidar/rettleiarar, vertskap og tilretteleggarar innan natur-, kultur- og friluftsliv og bærekraftig reiseliv. Hovudbase var Hemsedal og med ein kystbase på Sunnmøre.

NF skulle formelt sett vera ein satellitt under Universitetet i Stavanger ved Norsk Hotellhøgskole, som er Norge sitt leiande kompetansemiljø innan reiseliv.

Regionrådet for Hallingdal løyvde i 2007 kr. 400.000 til prosjektet.

Forprosjekt vart gjennomført og det vart arbeidd fram detaljerte studie- og fagplanar som skulle ende i ei faglig søknad til NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen). Det vart arbeidd iherdig for finansiering og realisering, der Hemsedal kommune som pådrivar har investert 2,5 mill. til utvikling av prosjektet. Men i 2012 vart det klart at prosjektet var for ambisiøst og let seg ikkje gjennomføre.

«Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv.»

Hausten 2014 vart sett i gang eit arbeid mellom Hemsedal kommune og UIS, for å sjå på eit mindre ambisiøst studietilbod, med ein studieretning for Bachelor innan naturbasert reiseliv. Fyrste halvår 2015 vart det arbeidd fram forslag til ein studieplan «bachelor i guide og entreprenør i naturbasert reiseliv».

Etter møte med UIS i desember 2015 har fakultet «Norsk Hotellhøgskole» og «Idrett» (linje friluftsliv) ved UIS arbeidd saman for å kunne tilby eitt års studie innanfor «Adventure tourism» der entreprenørfag er inkludert. Dette studiet blir «prøvd ut» som eit nytt tilbod til utanlandske studentar (utvekslingsstundanter) hausten 2016. Det er dette studiet UIS ynskjer å vidareutvikle i tråd med Hallingdal sine planar slik at dette blir fyrste år i studiet «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv.» Studieplanen skal etter planen justerast og tilpassast behovet i næringa i Hallingdal i samarbeid med UIS i løpet av 2016. Planlagt oppstart av studietilbodet er hausten 2017.

Det er eit ynskje å få vurdert korleis ein kan samarbeide med NCE Fjord Norge om guideutdanninga, (Fjell&Fjord).

Målet er at bachelor utdanninga via UIS «**Guide og entreprenør i naturbasert reiseliv**» skal vera ei nasjonal leiande utdanning av natur og kulturbaserte guidar og entreprenørar.

Bachelor i guide og entreprenør i naturbasert reiseliv i Hallingdal:

- 180 studiepoeng. Deltid og i modular
- 10 samlinger pr. år onsdag-sundag.
- 1 år i Hallingdal (avsluttande år om ynskjeleg)
- 2 år i Stavanger, adm/øk/reiseliv/ledelse
- Flest samlinger i lågsesong i Hallingdal. På denne måten kan sesongarbeidarar kombinere jobb/studiar
- 20 studentar pr. år
- Ekstra studentar på ulike kurs med studiepoeng

År 1 «Guide og entreprenør i naturbasert reiseliv» Campus Hallingdal 60 sp.	År 2 «Reiselivsledelse» Universitetet i Stavanger 60sp.	År 3 «Reiselivsledelse» Universitetet i Stavanger 60 sp.
<ul style="list-style-type: none"> • Friluftsliv; som bla fottur, sykling, kano, fiske, truger, topptur med ski, overnatting ute, friluftslivshistorie, plante og dyreliv, geologi, sikkerhet og førstehjelp. Fordypningsfag; Topptur ski, klatring, sti sykling • Kulturbasert reiseliv; kulturgården/-huset, aktivitetsgården/-huset, gårdsturisme, økologisk matproduksjon, bærekraft og økoturisme • Guiding; service, praktisk pedagogikk, historiefortelling, psykologi og gruppedynamikk • Entreprenørskap (Fra ide til bedrift) Forretningsplan, økonomi, administrasjon, prosjektledelse, salg/markedsføring. 	<ul style="list-style-type: none"> • Markedsføringsledelse • Global responsible tourism • Personalledelse og kommunikasjon • Attraksjonsutvikling og opplevelser • Markedsanalyse • Adventure tourism 	<ul style="list-style-type: none"> • Bacheloroppgave i reiselivsledelse og entreprenørskap • Jus for reiseliv • Valgfrie emner

Førebels studieplan

Regionrådet for Hallingdal fekk [presentert planane](#) i møte 26.2.2016, sak 09/16, der det vart gjort slikt vedtak:

«Regionrådet for Hallingdal var positive til planane om «Reiselivsbachelor i Hallingdal», utan at det vart teke stilling til eventuelt tilskot. Regionrådet ber om at det blir arbeid vidare med finansieringsplan, før saka blir teke opp til handsaming i Regionrådet for Hallingdal.»

Organisering, finansiering

I søknaden er det foreslått at Regionrådet for Hallingdal er prosjekteigar og Hemsedal kommune er prosjektsøkjar/prosjektleiari. Styringsgruppa er foreslått med representantar frå alle kommunane i Hallingdal, UIS, NHO Reiseliv, representantar frå reiselivsnæringa og NCE Fjord Norway.

UIS har utarbeida budsjett der studiet er vurdert som eit eige utdanningsprogram ved sida av dei ordinære studiane som allereie er ved UIS. Ut frå dette er det ikkje rekna med ordinære statlege tilskot/overføring. Det blir sagt at ved UIS er det no fulle studentkull på alle linjer og det er ikkje aktuelt på noverande tidspunkt å byte ut studie, men her kan det skje endringar.

Totale kostandar pr. år er rekna til kr. 1.887.232. Finansieringa er foreslått slik:

- Studentavgift	kr. 900.000
- Staten	kr. 500.000
- Regionrådet for Hallingdal	kr. 400.000
- Hemsedal kommune	kr. 100.000

Ved fullt studie (heiltid) med 20 elevar pr. år vil behovet for støtte bli redusert med om lag kr. 300.000 pr. år.

Målsetninga til Universitetet i Stavanger er fleire studentar på enkelte kurs i Hallingdal samt at kostnadane vil bli redusert pr. år med tanke på marknadsføring og utviklingskostnader.

Vurdering

Frå dei fyrste ideane om ei nasjonal leiande profesjonsskule med 9 ulike fagområder med base i Hemsedal, til i fyrste omgang eitt modulbasert bachelor løp, der noko av undervisninga skjer i Hallingdal, kan oppfattast som ein skikkeleg nedtur. Planane som vart lansert i 2006/2007 var svært ambisiøse, noko alle som arbeidde med det var klar over og som vart uttrykt, eit prosjekt med stor fallhøgd. Sjansane for å lykkast var kanskje små, urealistisk vil kanskje nokon seie, men samstundes sette det i gang prosessar som sette fokus og var nyttige. Etter dagleg leiar sitt syn er det for regionar som Hallingdal, heilt nødvendig med vilje og evne til å prøve ut idear «utanfor boksen», for å vera ein framtidretta utviklingsregion.

«Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv» er nok eit mykje meir realistisk tiltak enn Norges Friluftshøgskole, og sannsynlegvis eit rett ambisjonsnivå.

Ut frå dagens situasjon og trendar er aktive feriar det området som veks mest i internasjonalt reiseliv. Norge er blant verdens mest attraktive destinasjonar for Adventure tourism.

Hele 42% av turistreiser er no innanfor segmentet «adventure» mot 26% i 2009.

Det er eit friluftsliv i endring med større grad av kommersialisering der grensa mellom friluftsliv og reiseliv blir viska bort. Det er ei svært sterk utvikling innanfor opplevingsbaserte reiser. I åra som kjem vil det vera eit stort behov for informasjon, kursing, guiding, krav til tryggleik m.m., der kvalitetssikring og sertifisering av guidar vil vera eit viktig satsingsområde. I tillegg er det ei utfordring for mange reiselivsbedrifter å skaffe kvalifiserte medarbeidarar, spesielt faglært arbeidskraft.

For Hallingdal som den største reiselivregionen i landet, der opplevingsturisme og aktiv bruk av naturen er ein føresetnad, bør ei utdanning innan guiding og entreprenørskap i naturbasert reiseliv vera midt i blinken. Det bør også vera svært interessant i samspelet reiseliv – landbruk. Eit fast høgskuletilbod i Hallingdal vil kunne føre til ei rekke positive ringverknadar. Hallingdal får tilført guide- og entreprenørskapskompetanse lokalt, som også gjev kunnskap med tanke studentoppgåver, bacheloroppgåver o.l. som blir gjort lokalt. Tilbodet vil kunne vera like aktuelt for bonden som «turistverten». Ein vil knyte til seg nyutdanna guidar og «entreprenørar» som får eit eigarskap til Hallingdal med tanke på etablering og tilflytting. Studiet vil gje auka marknadsføring og profilering av regionen, og kan vera med på å auke statusen for arbeid innanfor reiseliv.

Det vil og vera positivt at det blir tilbydd deler av utdanninga lokalt, som eigne kurs med studiepoeng. Og Hallingdal som Norges største reiselivsregion blir i tillegg knytt opp mot Universitetet i Stavanger som er Norges mest anerkjente universitet innan reiseliv. Målet bør og vera at ein på sikt kan tilby ei bachelorutdanning, der alle tre åra er i Hallingdal.

Det finnes ulike friluftslivsutdanningar ved norske høgskular i dag og ulike naturguidestudier ved fagskular. Mange bachelorutdanningar i friluftsliv har ei brei tilnærming med tanke på arbeidsfelt. Desse studiane har lite fokus på entreprenørskap. Dei fagutdanningane som har fokus på entreprenørskap har ikkje fokus på guidekompetanse. Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv vil vera den einaste utdanninga som gjev ei universitetsutdanning som har reiselivsfokus. I tillegg vil planlagt bachelorutdanning ta med kultur, reiselivsrelatert landbruk og arrangement, som ein viktig del av utdanninga.

I forhold til ulike planar og strategiar passar «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv» godt inn. I forhold til gjeldande Strategiske plan for Hallingdal er tiltaket godt innanfor:

Viktige utviklingsoppgåver i Hallingdal		
Kompetanse	Fjellfagskule	Eige prosjekt
	Norges Friluftshøgskole	Eige prosjekt
	Høgskuletilbod	Kartlegge behovet for desentralisert høgskuleutdanning. Koordinering og samarbeid.
	Reiseliv, opplevingar	Utvikling av opplæringstilbod gjennom auka samhandling mellom utdaningsinstitusjonar på høgskule og vgs. nivå og regionalt næringsliv. Arbeide for styrka deltaking innan fag som relaterar seg til reiselivet

Eit av innsatsområda i Byregionprogrammet er at det skal utviklast stabile høgskulekonsept i Hallingdal, innan relevante studieretningar, som er tilpassa næringslivet og kommunane sine behov. I løpet av prosjektperioden er målet at det skal vera etablert minst to relevante desentraliserte høgskuletilbod. Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv vil kunne vera eit av desse tilboda.

Når det gjeld fylkeskommunale planar er det fyrst og fremst «Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling 2015 – 2020» som vil vera styrande. Her er m.a. eit delmål: «*Mer relevant kompetanse for fremtidens arbeidsliv*» med satsingsområde «*Styrke kompetanseutviklingen i eksisterende og fremtidige vekstnæringer*»

På nasjonalt nivå er Regjeringa i gang med ei ny stortingsmelding om norsk reiselivspolitik, som skal leggast fram i år. Det er 15 år sidan førre stortingsmelding om reiseliv. Reiseliv er ei av verdas raskast voksende næringer og regjeringa har varsla ein ny reiselivspolitik, der Norge skal ta ein større del av den internasjonale veksten. At komande reiselivsmelding har satsing på å styrke kompetansen i næringa, ser dagleg leiar på som sjølvsgt.

I St.meld. (2014–2015) «Garden som ressurs – marknaden som mål

Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringer» er [landbruksbasert reiseliv](#) (kap. 3.2) eit viktig tema.

Regjeringa vil m.a.:

– styrkje koplinga mellom det landbruksbaserte reiselivet og anna reiseliv.

Utdrag

Innanfor reiselivsnæringa er det ikkje lenger tilstrekkeleg å tilby reise og seng. Både norske og utanlandske turistar ynskjer seg tilrettelagde opplevingar når dei er på ferie, og opplevingsbransjen er den delen av reiselivet som veks raskast med omsyn til verdiskaping. Her har landbruket, med sine ressursar på eigedomen og i utmarka, mykje å by på.

I reiselivsnæringa er veksten og verdiskapingsutviklinga størst innanfor det opplevingsbaserte reiselivet.

Landbruket sine reiselivsbedrifter er ein del av dette. Dei landbruksbaserte reiselivsbedriftene kan i endå større grad enn i dag bli innhaldsprodusentar og innhaldsleverandørar til reiselivsnæringa elles. Næringa må difor evne å etablere tettare samarbeid mellom dei tradisjonelle, store reiselivsaktørane og dei mindre aktørane slik at ein får laga produktpakkar tilpassa marknaden.

Som ein ser passar mykje av prosjektkonseptet med vedtekne planar og strategiar.

Etter dagleg leiar sitt syn bør Regionrådet for Hallingdal støtte prosjektet.

Finansiering er sjølvsgt ei av utfordringane og eit statleg bidrag synest naudsynt, noko som det er viktig at det blir arbeidd aktivt med no. I tillegg bør det etter dagleg leiar sitt syn forhandlast nærare med UIS. Slik prosjektet er presentert er det fyrst og fremst Hemsedal/Hallingdal som tek risiko og utviklingskostnadar. Det er og registrert at Universitetet i Stavanger får [65 nye studieplassar](#), der 20 er øyremerka IKT/helse.

I møter har NHO reiseliv og NHO Buskerud uttrykte klart positivitet til prosjektet og vil vera med å påverke styresmaktene for at deler av finansieringa skal vera statleg.

I søknaden er det foreslått at Regionrådet for Hallingdal er prosjekteigar og Hemsedal kommune er prosjektsøkjar/prosjektleiar. Ein slik modell kan vera aktuell, men det må vurderast nærare kva forplikingar Regionrådet for Hallingdal eventuelt tek på seg.

Forslag til vedtak

1. Regionrådet for Hallingdal løyver eit tilskot på inntil kr 1.200.000, til gjennomføring av høgskuletilbodet «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv», for dei tre fyrste skuleåra (perioden 2017 – 2020). Fordeling pr. år og tidspunkt for utbetaling skal avklarast nærare.
2. Løyvinga vil vera maks. 40% av driftskostandane pr. år, og innanfor eit maksimalt driftsbudsjett på kr. 1.000.000 (etter fråtrekk studentavgift). Ved redusert driftsbudsjett blir tilskot prosentvis redusert tilsvarande.
3. Tilskotet blir finansiert av regionalt næringsfond.
4. Tilskot blir ikkje utbetalt før:
 - a. Det føreligg endeleg prosjektplan
 - b. Det er gjennomført forhandlingar med Universitetet i Stavanger og det føreligg endeleg avtale for prosjektperioden, og intensjonsavtale for vidare utvikling og samarbeid
 - c. Finansiering for prosjektperioden er sikra
5. Det må arbeidast vidare med forslag til organisering av høgskuletilbodet, der Regionrådet for Hallingdal vil ta stilling til dette når det føreligg nærare vurderingar. Dette arbeidet kan skje i nært samarbeid med dagleg leiar i Regionrådet for Hallingdal.
6. Høgskuletilbodet «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv» må profilerast med ein tydeleg hallingdalsprofil.

Ål 19.6.2016

Knut Arne Gurigard
Dagleg leiar

Vedlegg 1: Søknad dat10.6.2015, om støtte til «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv» 2017-2019

Regionrådet i Hallingdal
v/Knut Arne Gurigard
Torpomoen
3579 Ål

Hemsedal 10.6.2016

Søknad om støtte til «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv» 2017-2019

Hemsedal kommune søker med dette om kr 400 000 i støtte pr. år i tre år i perioden 2017-2019 til prosjektet «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv». Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene i Hallingdal og UIS (Universitetet i Stavanger) i nært samarbeid med reiselivsnæringen i Hallingdal.

1.0 Bakgrunnen for arbeidet med Norges Friluftshøgskule (NF)

Noen sentrale aktører innenfor reiseliv hadde i lengre tid sett et behov for å tilby kunnskap innenfor natur og kultur på en ny måte. Etter en del prosesser samlet initiativtakerne Hemsedal kommune, Norddal kommune, Universitetet i Stavanger, Den Norske Turistforening (DNT), samt reiselivsselskapene Grøndalen Utvikling (Hemsedal), Det Virkelig Gode Liv og 62 grader Nord i Møre og Romsdal seg om en prosjektsøknad med Annelin Henriksen som prosjektleder.

Den 19 september 2006 gjorde Formannskapet i Hemsedal vedtak om å støtte forprosjektet Noregs Friluftshøgskule (NF) med eit tilskot på kr 150 000,-.

NF skulle formelt sett være en satellitt under Universitetet i Stavanger (UIS) ved Norsk Hotellhøgskole, som er Norges ledende kompetansemiljø innen reiseliv. Forprosjektet var gjennomført i tråd med framdriftsplan. I ny søknad av 14. august 2007 ønsket en å utarbeide ein detaljert studie- og fagplan som skulle ende i ei faglig søknad til NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen). NF skulle bli ein nasjonal profesjonshøgskole (statlig) for utdanning av entreprenørorienterte veiledere med natur-/kulturlandskapet som arbeidsplass.

Profesjonsutdanningen skulle gi en helhetlig kompetanse som skulle brukes mot ulike målgrupper og yrkesarenaer, innen både natur-kulturbasert reiseliv, helse og rehabilitering samt barn og unge (eksempelvis den naturlige skolesekken) med hele ni ulike studieretninger.

I 2012 fikk man et frafall av prosjektleder og et ambisiøst studietilbud som ikke lot seg gjennomføre som førte til at prosjektet strandet og ble lagt på is.

Etter jevnlig mail og telefonkontakt med universitetet tok ordfører Oddvar Grøthe initiativ til et felles møte med UIS v/Dr. Truls Engstrøm, høsten 2014. På dette møte ble en enige om å se nærmere på et mindre ambisiøst studietilbud, med en studieretning for en Bachelor innen naturbasert reiseliv.

Vedlegg 1, sak 34-16

Våren 2015 arbeidet Peter Wivestad (Master i Idrett og friluftsliv) og næringskonsulenten i Hemsedal kommune i dialog med UIS frem et forslag til en studieplan med et bachelor løp. «bachelor i guide og entreprenør i naturbasert reiseliv».

Vår og sommer 2015 kom ulike ressurspersoner innen reiseliv og friluftsliv i og utenfor Hemsedal med innspill til studieplanen. I desember 2015 var det igjen et møte med UIS der en gikk igjennom forslag til budsjett, finansiering og studietilbud.

1.1 Investeringer fra Hemsedal kommune

Hemsedal kommune har investert følgende i prosjektet pr d.d.:

Aktiviteter	Investeringer
Kjøp av Båstø (inkl. omkostninger)	Ca 2 000 000
Utvikling av konseptet med studieplaner, prosjektering, møter m.m.	Ca 2 500 000
Totalt	Ca 4 500 000

I tillegg til dette bevilget Regionrådet i Hallingdal den 31.8.2007 **kr 400 000** til videre arbeid med Norges Friluftshøgskole (Fase 2)

2.0 Bakgrunn - Et reiseliv i stadig endring

Alle snakker om reiselivsopplevelser og en har funn som bekrefter at opplevelsene er avgjørende for at gjestene velger å komme tilbake til et sted i følge professor Nina Preben (Ved Høyskolen i Sørøst – Norge og ved UiT Norges Arktiske Universitet.) Gjennom et forskningsprosjekt med undersøkelser av flere tusen turister ser en at verdien som skapes sammen av kunde og bedrift er avgjørende for gjenkjøp. Reiseliv kan ses på som et teater der publikum er i hovedrollen. Gjestene ønsker å bli engasjert og lære noe om stedet i større grad enn før. Tilfredshet alene bidrar ikke til at turister skryter av stedet til venner og i sosiale kanaler, eller velger å komme tilbake til stedet flere ganger. Turistnæringen må engasjere turistene og knytte kunnskap og læring til opplevelsene av stedet en besøker. I tillegg bør en legge til rette for at de kan bli kjent med stedet og involvere seg i lokalmiljøet om ønskelig.

NMBU (Norges Miljø og Biovitenskapelige Universitet på Ås) inviterte i oktober 2015 til et seminar med presentasjon av ulike tilbydere innen naturbasert reiseliv samt trender fremover.

Innovasjon Norge ved Per Arne Tuftin presenterte et markedsmessig bakteppe for naturbasert reiseliv. Her la han vekt at verden stadig går mot en urbanisering og at innen 2050 vil 70 % av verdens befolkning bo i byer. Natur og spesielt urørt natur blir et knapphetsgode. Kunnskapen om å bevege seg i naturen blir en mangelvare, og vil føre til behov for tilpasning av naturbaserte produkter. En vil da ha større behov for guiding, skilting og merking.

En annen viktig upåvirkelig faktor er eldrebølgen en nå er på vei inn i. Innen 2050 vil det være flere eldre enn barn i verden. En har innenfor opplevelsessegmentet da behov for flere «soft» aktiviteter tilrettelagt for denne aldersgruppen. Seniorne har nå mer penger enn før de har mer tid og de reiser mye.

Vedlegg 1, sak 34-16

Klimaendringene fører til mer ekstrem vær med mer vind, regn og snø. I tillegg blir det varmere og en vil oppleve raskere værskifte. Dette kan være utfordrende for en næring som lever av opplevelser i naturen og krever tilrettelegging og kompetanseheving.

2.1 Aktive turister i Norge

Det er en stadig økende kundegruppe som ønsker å oppleve naturen gjennom aktivitet som fiske, vandring, sykkel, kajakk, ski og toppturer. Det er også en sterk økning av reiser til spesielle klipper/utsiktspunkt som f.eks Trolltunga og Prekestolen. Det er mangel på kunnskap og erfaring fra våre utenlandske gjester.

Aktive ferier er det mest voksende området i internasjonalt reiseliv. Den globale verdien var i 2013 på rundt 263 milliarder dollar med en vekst på 196% på to år (Kilde Verdens handelsorganisasjon WTO)

Norge klatrer samtidig på ATDI (Adventure Tourism Development index fra Adventure Travel Trade Association). Norge er nå blant verdens mest attraktive destinasjoner for Adventure tourism. I 2010 var vi på åttende plass, i 2011 på sjette plass mens vi i 2015 var nummer fire kun slått av Sveits, Island og Tyskland.

Hele 42% av turistreiser er nå innenfor segmentet «adventure» mot 26% i 2009. ATTA sier at innen 2020 vil over 50% være adventure reiser. Europa ligger på topp i prosentandel innenfor dette segmentet med 45% av totale reiser mot USA som kun har 15% av totale reiser.

Kun 5 % av alle adventure reiser er «hard adventure» (paragliding, klatring, heliskiing, kite osv) de resterende er «soft adventure» som vandring, sykling, fiske osv

En ser et friluftsliv i endring med en større grad av kommersialisering der grensen mellom friluftsliv og reiseliv viskes bort. Naturen blir mer sportifisert med ritt, konkurranser, trailrunn osv. Folk oppsøker nye steder i naturen, men mange uten nødvendig kompetanse.

Norge er et høykostland der leverandører av opplevelser må holde høy kvalitet. Det er betalingsvilje i markedet for kvalitet. Mange land har et kvalitetssystem

ATTA har i februar 2016 fasilitert reiselivsnæringens første «guide standard» (Adventure travel guide qualification performance standard) da leverandørene av slike tjenester i lengere tid hadde etterspurt dette.

Vi er inne i en rivende utvikling innenfor opplevelsesbaserte reiser og en vil i årene fremover ha et stort behov med tanke på krav til sikkerhet, informasjon, kursing, guiding osv der kvalitetssikring og sertifisering av guider vil være et viktig satsningsområde.

Et langsiktig og systematisk arbeid med dette gjennom seriøse utdanningsinstitusjoner som UIS vil gi økt kvalitet på opplevelsene, økt sikkerhet for gjestene, og mer profesjonelle guider og færre useriøse aktører.

3.0 Nåsituasjonen

Fra ideen om en nasjonal ledende profesjonsskole med 9 ulike fagområder med base i Hemsedal til i først omgang ett bachelor løp, modulbasert, der undervisningen foregår i Hallingdal. Studieplanen skal etter planen justeres og tilpasses behovet i næringen i Hallingdal i samarbeid med UIS i løpet av 2016. Ønsket oppstart høst 2017.

Etter møte med UIS i desember 2015 har fakultet «Norsk Hotellhøyskole» og «Idrett» (linje friluftsliv) ved UIS jobbet sammen for å kunne tilby ett års studie innenfor «Adventure tourism» der entreprenørfag er inkludert.

Dette studiet blir «prøvd ut» som et nytt tilbud til utenlandske studenter (utvekslingsstudenter) høsten 2016. Det er dette studiet UIS ønsker å videreutvikle i tråd med våre planer slik at dette blir første år i vår «Bachelor i guide og entreprenørskap i naturbasert reiseliv.»

Professor Jan Velvin ved HSN (Høskolen I Sør- Øst Norge) som har arbeidet med «Hemsedal World Class service» (VRI prosjektet) de siste årene har poengtert viktigheten av å jobbe frem kurs som gir studiepoeng. Dette finnes heller ikke på University of Victoria i Canada som er Hemsedals samarbeidsuniversitet gjennom VRI prosjektet, men universitet i Canada jobber nå med å få på plass slike kurs.

4.0 Konkurrenter

Det finnes en rekke ulike friluftslivsutdanninger ved norske høyskoler pr i dag samt ulike naturguidestudier ved fagskoler. En kan bla nevne:

- Høyskolen i Sogn og fjordane; «Friluftsliv» - bachelor
- Høyskolen i Sørøst- Norge (Telemark); «Friluftsliv» - bachelor
- Høgskulen i Volda; «Friluftsliv» - bachelor samt et årig «naturguide» utdanning (Nytt 2015)
- Lofoten reiselivsfagskole; «Naturguide» utdanning – 1 års studium (Oppstart 2017)
- Fagskolen innlandet avd Fjellfagskolen på Lien (Ål); «Natur og kulturbasert entreprenørskap» -1 års studium fordelt over 2 år (Oppstart 2015)

Mange bachelorutdanninger i friluftsliv har en bred tilnærming med tanke på arbeidsfelt. (Reiseliv, skoler, barnehager, andre institusjoner m.m.) Disse studiene har liten fokus på entreprenørskap. De fagutdanningene som derimot har fokus på entreprenørskap har ikke fokus på guidekompetanse.

Bachelor i Guide og entreprenør i naturbasert reiseliv er den eneste utdanningen som gir en universitetsutdannelse som har reiselivsfokus. I tillegg vil vår planlagte bachelorutdannelse ta med kultur, reiselivsrelatert landbruk og arrangement som en viktig del av utdanningen.

5.0 Målsetning

Vedlegg 1, sak 34-16

Mål:

Bachelor utdanningen via UIS «**Guide og entreprenør i naturbasert reiseliv**» skal være en nasjonal ledene utdanning av natur og kulturbaserte guider og entreprenører.

Ønsket resultat:

Bachelorutdanningen skal utdanne Norges fremtidige guider og gi studentene kunnskap og ferdigheter til å:

- Gi fremtidige gjester minnerike opplevelser av høy kvalitet for et nasjonalt og internasjonalt marked i natur og kulturlandskapet -«Gåsehudopplevelser»
- Gjøre dette til et bærekraftig levebrød gjennom å skape og lede en bærekraftig, natur- kulturbasert virksomhet. Det være seg i forbindelse med gårdsturisme eller andre opplevelser i tilknytning til naturopplevelser.

Bachelor i guide og entreprenør i naturbasert reiseliv i Hallingdal:

- 180 studiepoeng. Deltid og i moduler
- 10 samlinger pr. år onsdag-søndag.
- 1 år i Hallingdal (Avsluttende år om ønskelig)
- 2 år i Stavanger, Adm/øk/reiseliv/ledelse
- Flest samlinger i lavsesong i Hallingdal. På denne måten kan sesongarbeiderne kombinere jobb/studier
- 20 studenter pr år
- Ekstra antall studenter på ulike kurs med studiepoeng

År 1 «Guide og entreprenør i naturbasert reiseliv» Campus Hallingdal 60 sp.	År 2 «Reiselivsledelse» Universitetet i Stavanger 60sp.	År 3 «Reiselivsledelse» « Universitetet i Stavanger 60 sp.
<ul style="list-style-type: none">• Friluftsliv; som bla fottur, sykling, kano, fiske, truger, topptur med ski, overnatting ute, friluftslivshistorie, plante og dyreliv, geologi, sikkerhet og førstehjelp. Fordypningsfag; Topptur ski, klatring, sti sykling• Kulturbasert reiseliv; kulturgården/-huset, aktivitetsgården/-huset, gårdsturisme, økologisk matproduksjon, bærekraft og økoturisme• Guiding; service, praktisk pedagogikk, historiefortelling, psykologi og gruppedynamikk• Entreprenørskap (Fra ide til bedrift) Forretningsplan, økonomi, administrasjon, prosjektledelse, salg/markedsføring.	<ul style="list-style-type: none">• Markedsføringsledelse• Global responsible tourism• Personalledelse og kommunikasjon• Attraksjonsutvikling og opplevelser• Markedsanalyse• Adventure tourism	<ul style="list-style-type: none">• Bacheloroppgave i reiselivsledelse og entreprenørskap• Jus for reiseliv• Valgfrie emner

Fagoversikt pr år			
ÅR 1			
1 semester		2 semester	
Høst	Høst/vinter	Vinter	Vår
<i>3 samlinger</i>	<i>2 samlinger</i>	<i>3 samlinger</i>	<i>2 samlinger</i>
Ferdsel i fjellet	Ferdsel i fjellet	Fjellski	Topptur/Skredteori
Sykkel	Bruk av truger	Bruk av truger	Overnatting ute
Padle kano	Bruk av hest/hund	Hundekjøring	Bruk av truger
Fluefiske	Musikk	Snøhule	Isfiske
Klatring	Grave/rake fisk	Isklatring	Kultur/gård/hus
Lokalmat/økologi	Tilberede mat	Isfiske	Kano/kajakk
Bruk av trad. Redskap		Alpint	Fiske/ <u>snorkling</u>
Yoga/Meditasjon		Hest og slede	Mat/Dyr/økologi
Teori:			
Guideteori	Guideteori	Guideteori	Guideteori
Naturkunnskap	Naturkunnskap	Naturkunnskap	Naturkunnskap
Entreprenørskap	Entreprenørskap	Entreprenørskap	Entreprenørskap
Geologi	Musikkhistorie	Planlegge arr.	
Hydrologi	Alt. bruk av gård/hus	Gjennomføre et arr.	
Dyre og dyreliv	Planlegge arr.		
Førstehjelp			

Det er planlagt at de ulike samlingene blir lagt der det er mest hensiktsmessig med tanke på aktivitet. Det være seg f.eks stisykling på Nesbyen, skikjøring i Hemsedal, brevandring på Hardangerjøkulen, padling i fjordene osv.

6.0 Prosjektorganisering

Prosjekteier: Regionrådet i Hallingdal

Prosjektsøker/prosjektleder: Hemsedal kommune

Styringsgruppe med representanter fra alle kommunene i Hallingdal, UIS, NHO Reiseliv, representanter fra reiselivsnæringen og NCE Fjord Norway. Det er et ønske og ha flere møter med NCE Fjord Norge for å se hvordan en kan samarbeide om denne guideutdanningen for på sikt å få en nasjonal ledende guideutdanning innen naturbasert reiseliv. (Fjell&Fjord)

Prosjektleder: Målet med prosjektlederarbeidet handler om å få dette prosjektet opp og over i driftsfasen. (2016-2017) En må ha på plass finansiering for deretter å engasjere næringen lokalt, bygge nettverk og samarbeide med UIS om markedsføring.

Prosjektleder til nå har vært Gunn Eliasse, men ønsker andre kommuner og besette denne posisjonen kan denne byttes ut.

7.0 Inntekter/utgifter

Vedlegg 1, sak 34-16

Inntekter pr år		
Studieavgift 15 elever, 60 000 (60 studiepoeng pr år) x 15	900 000	
Totale inntekter		900 000
Utgifter		
Lønnskostnad	1086232	
Administrativ lønnskostnad	411 000	
Markedsføring, reiser, div utstyr mm	390 000	
Totale kostnader		1 887 232
Udekket		- 987 232

Kostnadene som er satt opp i budsjettet er kostnader UIS har budsjettet. Dette studiet er å se på som et eget utdanningsprogram ved siden av de ordinære studiene som allerede finnes ved UIS (som en har statlige overføringer på) Om UIS tar bort et studietilbud og setter inn dette studiet i stedet vil en ikke ha behov for støtte i like stor grad. Men slik situasjonen er ved UIS pr d.d. med fulle studentkull på alle linjer er det ikke aktuelt på det nåværende tidspunkt å bytte ut et studie, men det kan skje endringer med tanke på dette i årene som kommer.

8. 0 Finansiering

En har med dette behov for støtte i en oppstartfase på **ca 1 million pr år i 3 år**. Ved fullt studie (Heltid) med 20 elever pr år vil behovet for støtte bli redusert til om lag kr 690 000 pr år.

En søker med dette om støtte på kr 400 00 pr år i årene 2017,2018 og 2019. De resterende 1,6 mill ønsker en å jobbe for at en får overført via Statsbudsjettet, inkl. en mindre andel fra Hemsedal kommune til prosjektleiing (kr. 100.000).

Målsetningen til Universitetet i Stavanger er at flere studenter på enkelte kurs i Hallingdal samt økt antall studenter på bachelorutdanningen også øker inntektene år for år. Kostnadene vil også bli redusert pr år med tanke på markedsføring og utviklingskostnader.

Tilbakemeldingene fra Regionrådet i Hallingdal etter presentasjonen den 26 februar 2016 var positiv med tanke på å støtte opp om prosjektet finansielt, men en ønsket kun å være med på en delfinansiering av utdanningen. Regionrådet ønsket at en måtte se nærmere på alternative finansieringsløsninger i tillegg til en eventuell finansiering fra Regionrådet.

Den 11.5.2016 ble det gjennomført et møte der daglig leder i Regionrådet i Hallingdal, representanter fra Hemsedal kommune samt representanter fra reiselivsnæringen i Hallingdal hadde et møte med NHO reiseliv (Kristin Krohn Devold) og NHO Buskerud (Per Steinar Jensen) for å se på mulige finansieringskilder og fremdrift av prosjektet.

Vedlegg 1, sak 34-16

NHO Reiseliv og NHO Buskerud så et stort behov i markedet for en slik utdanning og så det som spesielt viktig at denne utdannelsen var knyttet opp mot Norges fremste universitet innenfor reiseliv. (Den eneste utdanningen i sitt slag som er knyttet opp mot et universitet og ikke en høyskole)

NHO Reiseliv og NHO Buskerud mente en burde jobbe mot å få inn deler av finansieringen inn under statsbudsjettet. Det er viktig at de involverte parter jobber strategisk og påvirker bredt for å få til dette. NHO ville skrive en høringsuttalelse og bidra i møter med politikere der det var behov.

9.0 Ringvirkninger for Hallingdal

En slik etablering vil kunne føre til en rekke positive ringvirkninger for Hallingdal. En kan blant annet nevne at en får tilført guide- og entreprenørskapskompetanselokalt som gir kunnskap med tanke studentoppgaver, bacheloroppgaver o.l. som blir gjort lokalt.

En vil videre knytte til seg nyutdannede guider og entreprenører som får et eierskap til Hallingdal med tanke på evt. senere etablering og tilflytning.

Studiet kan gi økt markedsføring og profilering av regionen, og kan være med på å øke statusen for arbeid innenfor reiseliv hos den yngre målgruppen.

En ønsker i tillegg å tilby deler av utdanningen som egne kurs med studiepoeng som gir lokal kompetanseheving i en svært konkurranseutsatt bransje. Tema på kurs som tilbys kan f.eks. være entreprenørskap, guiding m.m.

Hallingdal som Norges største reiselivsregion blir i tillegg knyttet opp mot Universitetet i Stavanger som er Norges mest anerkjente universitet innen reiseliv.

Ved en vellykket satsning vil en på sikt se om en ønsker å tilby en Bachelor utdanning der alle tre årene er basert i Hallingdal.

NHO reiseliv og NHO Buskerud utrykte klart på vårt felles møte den 11.5 at de ville bidra og påvirke de besluttende organer for å løfte denne utdanningen opp så deler av finansieringen kunne gå via statsbudsjettet.